

12. PRINCIPIILE CAUZALITĂȚII ÎN PRACTICA MEDICO-LEGALĂ

Cunoașterea noțiunilor filozofice de cauzalitate (determinism) este esențială pentru stabilirea pe baze științifice a corelației ce există între cauză (leziuni) și efect (moarte, infirmitate, vătămarea integrității corporale și sănătății), fiind atât un principiu fundamental, cât și o metodă de obiectivare a concluziilor.

Determinismul materialist se bazează pe noțiunea de cauzalitate, care derivă de la faptul că „orice fenomen are o cauză” și că „aceleași cauze în condiții asemănătoare duc la aceleași efecte”.

Stabilirea legăturii de cauzalitate între traumatism și prejudiciu fizic sau moarte presupune analiza relației complexe între patru categorii de factori: victimă, agresor, corpul vulnerant și condițiile la locul faptei.

Pentru stabilirea corectă a corelației între două fenomene ar trebui să știm că legătura de cauzalitate poate fi primară (directă) sau secundară (indirectă).

Legătura directă de cauzalitate poate fi de două tipuri: *necondiționată* (imediată) și *condiționată* (mediată).

Cauzalitatea directă necondiționată se caracterizează prin absența oricăror verigi între cauză (traumatism) și efect (moarte). Din această categorie fac parte cazurile de:

- (a) zdrobirea capului sau corpului, ruptura inimii,
- (b) leziuni ale organelor vitale (contuzia trunchiului cerebral, contuzia cardiacă etc.),
- (c) leziuni ale vaselor sanguine cu hemoragie externă sau internă,
- (d) șocul primar sau secundar,
- (e) compresiunea organelor cu sângele extravazat și/sau cu aer,
- (f) emboliile (gazoasă, grasă, tromboembolia)
- (g) asfixiile mecanice.

În legătură directă condiționată, între cauză și efect există o serie de factori preexistenți, care pot fi *favorizanți*, agravând traumatismul (de exemplu, friabilitatea vaselor în ateroscleroza la o persoană cu traumatism cranio-cerebral cu intensitate crescută) sau *determinanți*, traumatismul agravând boala preexistentă (de exemplu, ruperea unui anevrism după o lovitură ușoară cu palma, acesta putând să se rupă și fără lovire în creșterea bruscă a tensiunii arteriale, defecație, act sexual etc.).

Legătura indirectă (secundară) de cauzalitate între cauză (traumatism) și efect (prejudiciu corporal sau moarte) se stabilește în cazul existenței unei verigi suplimentare, care nu a fost preexistentă traumatismului și este legată de acesta. De regulă, această verigă este reprezentată de toate complicațiile apărute în evoluția traumatismului. În mare parte, între traumatism și deces prin complicații există o anumită perioadă, care, în unele cazuri, poate fi destul de lungă. Multitudinea complicațiilor poate fi împărțită în trei categorii: infecții, intoxicații, alte boli de origine neinfecțioasă. Infecțiile (peritonita purulentă, pneumonia, pleurita, meningita, abces cerebral, septicemiemia) sunt cele mai frecvente complicații ale traumatismelor. Intoxicațiile după traumatisme survin ca urmare a pătrunderii în organism a produșilor de descompunere a țesuturilor lezate. Din categoria complicațiilor neinfecțioase fac parte: epilepsia posttraumatică, pneumonia de aspirație, anevrisme posttraumatice, tulburările de tranzit intestinal consecutive aderențelor peritoneale etc.